

Tallinna Õismäe Gümnaasiumi kursusekava

<u>Kursuse nimetus:</u> Lähiajalugu II – Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel	<u>Kursuse järjenumbr:</u> 5 GYMN_AJALUGU5
<u>Õppeaine:</u> AJALUGU	<u>Klass:</u> 12. klass 5. kursus
<u>Eesmärgid:</u> Gümnaasiumi ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane: 1) tunneb huvi mineviku vastu ja teadvustab enda võimalusi mineviku uurijana ning ajaloos osalejana, määratleb end oma rahva liikmena, eurooplasena ja maailmakodanikuna; 2) tunneb ajalugu ajastut iseloomustavate sündmuste, protsesside, vaimulaadi ja isikute kaudu; 3) mõistab ajaloosündmuste ja protsesside põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse, järjepidevuse olemust ning erineva tõlgendamise põhjusi, võtab oma seisukohti kujundades arvesse ajastu konteksti; 4) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning mõistab seda ühiskonna rikkuse ja arengu eeldusena, teadvustab oma võimalusi kultuuripärandi säilitajana ning edasikandjana; 5) leiab ja analüüsib kriitiliselt ajaloo teavet sisaldavat infot, hindab allikate usaldusväärsust ning kasutab erinevaid teabeallikaid eesmärgipäraselt; 6) mõistab ja tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma seisukohta, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi; 7) teab ja kasutab kontekstis ajaloo põhimõisteid ning eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest; 8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike, infokanaleid ja IKT vahendeid, väljendab oma teadmisi ja oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kaitseb argumenteeritult oma seisukohta	
<u>Õppesisu ja -tegevus:</u> 1. Külma sõda Külma sõja kujunemine ja selle avaldumise vormid: võidurelvastumine, liidud. Kriisid: Korea sõda, Suessi kriis, Kuuba kriis, Vietnami sõda, Berliini kriisid. Kahepooluseline maailm: USA ja NSVLi vastasseis. Lõhestatud Saksamaa: lõhestamine, kahe Saksa riigi vahelised suhted. 2. Demokraatlik maailm pärast Teist maailmasõda USA: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. Ühise Euroopa integratsiooni otsingud. Euroopa integratsioon. 3. NSVL ja kommunistlik süsteem Kommunistliku süsteemi kujunemine. Ida-blokk: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu, Moskva poliitika ja kriisid: Ungari ülestõus, Praha kevad, Poola kriisid, solidaarsus. NSVL: stalinism, sula, stagnatsioon. Eesti NSV: ühiskond, majanduse areng, rahvastik, vastupanu vormid, suhted väliseestiga. NSVLi ja kommunistliku süsteemi lagunemine: Berliini müüri langemine, majanduslikud ja poliitilised reformid NSVLis. Kommunistliku bloki lagunemise ja kommunistlike ideede krahhi mõju väärtushinnangutele. 4. Maailm sajandivahetusel Külma sõja lõpp ja geopoliitilised muudatused: poliitilise kaardi muutumine. USA rolli muutus: uus jõudude vahekord maailmas. Eesti iseseisvuse taastamine. Integratsioon Euroopasse ja maailma: laulev revolutsioon, riikluse taastamine. Uued pingekolled: Balkani kriis.	
<u>Õppetulemused:</u> 1. Külma sõda Kursuse lõpul õpilane: 1) analüüsib külma sõja põhjusi ja kujunemist ning teab avaldumisvorme; 2) analüüsib külma sõja kriiside tekkimise põhjusi ning osaliste taotlusi ja tulemusi; 3) analüüsib rahvusvahelist olukorda külma sõja ajal;	

- 4) iseloomustab kahe Saksa riigi arengut külma sõja ajal;
- 5) teab, kes olid Harry Truman, John F. Kennedy, Nikita Hruštšov, Fidel Castro, Konrad Adenauer ja Willy Brandt, ning iseloomustab nende tegevust;
- 6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid külm sõda, kriisikolle, NATO, VLO, võidurelvastumine, raudne eesriie.

2. Demokraatlik maailm pärast Teist maailmasõda

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) analüüsib demokraatlike riikide arengu põhijooni;
- 2) teab Euroopa integratsiooni kujunemist ja põhietappe;
- 3) teab, kes olid Ronald Reagan ja Robert Schumann, ning iseloomustab nende tegevust;
- 4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid Euroopa Liit, Euroopa Nõukogu, OSCE.

3. NSVL ja kommunistlik süsteem

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) analüüsib kommunistliku süsteemi kujunemislugu ja põhijooni;
- 2) iseloomustab NSVLi ühiskonnaelu arengut;
- 3) analüüsib kommunistliku süsteemi kriiside põhjusi ja tagajärgi;
- 4) analüüsib Eesti ühiskonna arengut Nõukogude okupatsiooni ajal;
- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kollektiviseerimine, industrialiseerimine, stalinism, sula, stagnatsioon, dissidentlus, Brežnevi doktriin, plaanimajandus, sotsialismileer, liiduvabariik, kultuurirevolutsioon;
- 6) teab, kes olid Jossif Stalin, Nikita Hruštšov, Leonid Brežnev, Mao Zedong, Johannes Käbin, Aleksander Dubcek ja Lech Walesa, ning iseloomustab nende tegevust.

4. Maailm sajandivahetusel

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) analüüsib kommunistliku süsteemi lagunemise põhjusi;
- 2) teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil pärast külma sõja lõppu;
- 3) analüüsib jõudude vahekorra muutusi rahvusvahelistes suhetes ning uute pingekollete kujunemist;
- 4) analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ning teab riikluse ülesehitamise käiku;
- 5) selgitab Eesti integreerumist Euroopasse ja maailma;
- 6) teab, kes olid Ronald Reagan, Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, George Bush, Helmut Kohl, Vaclav Havel, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar, ning iseloomustab nende tegevust;
- 7) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, laulev revolutsioon, Rahvarinne, Balti kett, interrinne, ERSP, Eesti Kongress, Põhiseaduse Assamblee

Hindamine:

Ajaloo õpitulemusi hinnates lähtutakse õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Ajaloo õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade ajalooõpetuse õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemusi kontrollides tuleb jälgida teadmiste, sh ajaloolase sõnavara ja oskuste tasakaalu. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid peaksid olema mitmekesised, sisaldama suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi ja uurimistöo koostamist, loovtööd ning arutluse kirjutamist. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle tõlgendamist ja võrdlemist, katkendi põhjal vastamist, kommenteerimist ning usaldusväärsuse üle otsustamist. Üksikfaktide tundmisele tuleb eelistada olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Arutluse puhul hinnatakse vastavust teemale, ajastu ja teemakohaste faktide tundmist, analüüsi, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust

ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu.

Õppematerjalid (õpikud, töövihikud, ülesannete kogud, CD-d, DVD-d, õppeprogrammid jt):

Õpikud:

- Mart Laar, Lauri Vahtre. Lähiajalugu II gümnaasiumile. Avita. Tallinn, 2007.
- Ago Pajur, Tõnu Tannberg. Eesti ajalugu II: 20. sajandist tänapäevani. Avita. Tallinn 2006.

Atlas:

- Ajaloo atlas gümnaasiumile. Regio 2000

Internetilingid

- **AUDIOVISUAALNE ÕPPEMATERJAL** koos töölehtedega. **Ajalooõpetus ja -pildid 2 (HTM)**
<http://www.eays.edu.ee/aja/index.php/ajalooõpetus/ajalugu/222-htmi-toel-audiovisuaalne>
[009 Võitjad ja kaotajad: Eesti II maailmasõjas](#)
[010 Ajaloo raskus: sõja ja totalitarismi kogemus](#)

- **Videomaterjal Eesti ajaloo sõlmpunktid: arhiivimaterjalid Eesti 20. sajandi ajaloos tähtsate sündmuste kohta ning elu Nõukogude Eestis kujutavaid olustikukaadreid.** Filmilõike saatvad ajastu olustikku kirjeldavad saatetekstid on kirjutanud Jaak Valge.
http://www.estonica.org/et/galeriid/Eesti_20_sajandi_ajaloo_s%C3%B5lmpunktid/

1. VIDEO: Üleskutse repatrieerimiseks
2. VIDEO: Stalini surma- ja matusepäev Eesti NSV-s
3. VIDEO: Pioneeriks astumise tseremoonia
4. VIDEO: Kolhoosielu 1960. aastate lõpul
5. VIDEO: EKP Keskkomitee 1. sekretär Karl Vaino Lenini nimelise Kohtla-Järve Põlevkivikeemiatehase Tootmiskoondise liitmineraalväetise tehase I järgu käikulaskmisel veebruaris 1979
6. VIDEO: Pikett Draamateatri juures poliitvangide vabastamist nõudmas. Mart Niklus esinemas miitingul Raekoja platsil 13. juulil 1988
7. VIDEO: Edgar Savisaar ja Marju Lauristin kõnelemas Rahvarinde esimesel kongressil 1. oktoobril 1988
8. VIDEO: Keeleseaduse vastuvõtmine Eesti NSV Ülemnõukogus 18. jaanuaril 1989
9. VIDEO: Balti kett 23. augustil 1989
10. VIDEO: Eesti Vabariigi Kodanike Peakomitee moodustamine 11. novembril 1989
11. VIDEO: Eesti NSV Ülemnõukogu kuulutab 12. novembril 1989 Eesti astumise N. Liitu õigustühiseks
12. VIDEO: Interrinde miiting 16. novembril 1989
13. VIDEO: Eesti Kongress 11.-12 märtsil 1990
14. VIDEO: Majanduskriis Eestis. 1990. aasta sügis
15. VIDEO: N. Liidu dessantväed Tallinnas 20. augustil 1991

16. VIDEO: 20. august 1991 Ülemnõukogus: Eesti Vabariigi riikliku iseseisvuse taastamine

- Teemakohased filmid YouTube's